

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS
ĮSTATYMO NR. XI-1375 20¹ STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
NR. XIVP-2022**

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2022 m. rugsėjo 28 d. sprendimo Nr. SV-S-660 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 4 punktą, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

Nepritarti Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 20¹ straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-2022 (toliau – Įstatymo projektas), kurio tikslas – tolygiai paskirstyti skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudas, susijusias su elektros energiją iš atsinaujinančių išteklių gaminančio vartotojo (toliau – gaminantis vartotojas) ar asmens, siekiančio tapti gaminančiu vartotoju, elektros įrenginių prijungimu prie elektros tinklų, proporcingai įvertinus buitinių gaminančių vartotojų ir kitų gaminančių vartotojų skirtumus, dėl šių priežasčių:

1. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo (toliau – Įstatymas) 20¹ straipsnio 11 dalies 1 punktu, pažeidžiami elektros energijos vartotojai, kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 94 dalyje, prijungiant elektros vartojimo ir gamybos įrenginius moka 20 procentų skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų, o kiti vartotojai – 50 procentų skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų. Tuo atveju, kai elektros vartojimo įrenginiai jau yra prijungti prie skirstomųjų tinklų, vadovaujantis Įstatymo 20¹ straipsnio 11 dalies 2 punktu, prijungiant elektros gamybos įrenginius vartotojai moka 50 procentų skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų. Kitais atvejais, kai prijungiami elektros energijos gamybos įrenginiai, kurių prijungimo prie elektros tinklų taškas nesutampa su elektros energijos vartojimo vietos prijungimo tašku, tai yra, kai skiriasi elektros energijos vartojimo ir elektros gamybos įrenginių įrengimo vietos, vadovaujantis Įstatymo 20¹ straipsnio 11 dalies 3 punktu, visi vartotojai moka 100 procentų skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų.

Siūlomos Įstatymo projekto nuostatos dėl skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų padengimo prijungiant gaminančio vartotojo elektros gamybos įrenginius ir vartotojo elektros energijos vartojimo objektą yra diskriminuojančios atskiras buitinių elektros energijos vartotojų grupes, kadangi buitiniai elektros energijos vartotojai, kurių elektros energijos vartojimo objektas jau yra prijungtas prie elektros tinklų, siekdami prijungti prie elektros tinklų atsinaujinančius energijos išteklius naudojančią elektrinę, pagal minėtą reglamentavimą mokėtų 50 procentų tinklų operatoriaus sąnaudų, o tie buitiniai elektros energijos vartotojai, kurie vienu metu prijungtų elektros energijos vartojimo objektą ir atsinaujinančius energijos išteklius naudojančią elektrinę, mokėtų tik 20 procentų tinklų operatoriaus sąnaudų. Siūlomas reguliavimas taip pat lems vartotojų piktnaudžiavimą, susijusį su naujų vartotojo elektros energijos vartojimo objektų prijungimo įmokos apskaičiavimu, nes, siekiant gauti ne 50 procentų, o 80 procentų prijungimo įmokos nuolaidą, būtų galima tik formaliai įrengti, pavyzdžiui 0,1 kW galios elektrinę ir prijungti ją prie elektros tinklų kartu su elektros energijos vartojimo objektu. Atsižvelgiant į tai, šiuo metu galiojančios Įstatymo nuostatos dėl operatorių sąnaudų, susijusių su gaminančių vartotojų ar asmenų, siekiančių tapti gaminančiais vartotojais, elektros vartojimo ir gamybos įrenginių prijungimu prie elektros tinklų, numato sąnaudų paskirstymą pagal gaminančių vartotojų socialinį statusą, elektros energijos gamybos ir vartojimo skirtumus, yra pakankamos, subalansuotos ir nediskriminuojančios atskirų vartotojų grupių, taip pat

yra suderintos su Elektros energetikos įstatymo 67 straipsnio 7 dalies nuostatomis, reglamentuojančiomis vartotojų elektros įrenginių prijungimą prie elektros tinklų ir tinklų operatoriaus sąnaudų paskirstymą.

2. Siūlomos Įstatymo projekto nuostatos turės neigiamą įtaką skirstomųjų tinklų operatoriaus siekiui laiku surinkti lėšas sąnaudoms, susijusioms su elektros energijos persiuntimo paslaugos teikimu, padengti ir pareikalaus papildomų apyvartinių lėšų, tai yra, siūlomos Įstatymo projekto nuostatos iš esmės turės neigiamą įtaką skirstomųjų tinklų operatoriaus finansams. Dėl skirstomųjų tinklų operatoriaus nesurinktų lėšų didės elektros energijos persiuntimo paslaugos kaina visiems elektros energijos vartotojams. Patirtų sąnaudų surinkimas ir padengimas turi būti užtikrintas laikantis 2019 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente ([ES](#)) 2019/943 dėl elektros energijos vidaus rinkos, įtvirtintų bendrųjų prieigos prie elektros tinklų principų, tai yra tinklų operatorių taikomi prieigos prie elektros tinklų mokesčiai, įskaitant prijungimo prie elektros tinklų mokesčius, mokesčius už naudojimąsi elektros tinklais ir, kai taikoma, mokesčius už susijusį elektros tinklų stiprinimą, turi būti skaidrūs, atspindintys sąnaudas, taikomi nediskriminuojant atskirų vartotojų grupių. AB „Energinet“ duomenimis, pritarus Įstatymo projekto nuostatomis dėl sumažinto skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų padengimo, pagal Operatoriaus ilgalaikį investicinį planą 2023–2025 m. naujų gaminančių vartotojų elektros įrenginių prijungimui prie elektros tinklų papildomai reikės apie 12 mln. eurų, kurie bus mokami kitų vartotojų lėšomis, o skirstomųjų tinklų operatoriui atitinkamai šia suma reikės mažinti suplanuotas tinklo rekonstrukcijas.

3. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte nurodoma, kad vienas iš Įstatymo projekto tikslų ir laukiamų teigiamų rezultatų yra teigiama įtaka gaminančių vartotojų plėtrai. Operatoriaus 2022 m. duomenimis, tik 2,2 procento atvejų dėl gaminančių vartotojų elektros įrenginių prijungimo prie elektros tinklų buvo reikalinga skirstomųjų tinklų plėtra. Atsižvelgiant į nurodytą informaciją, siūlomos teisinio reguliavimo priemonės yra neproporcingos, kadangi neturės reikšmingos teigiamos įtakos gaminančių vartotojų plėtrai ir lems šio nutarimo 1 ir 2 punktuose nurodytas neigiamas pasekmes. Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, siekdama gerinti gaminančių vartotojų veiklos sąlygas ir užtikrinti spartesnę šių vartotojų plėtrą, nediskriminuojant kitų elektros energijos vartotojų, kurie neturi įsirengę atsinaujinančius energijos išteklius naudojančios elektrinės, problemas, susijusias su gaminančių vartotojų elektrinių prijungimu, planuoja spręsti skirdama tikslinį finansavimą elektros tinklų pritaikymui prijungiant gaminančių vartotojų elektrines. 2023 m. iš 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos planuojama skirti finansavimą gaminančių vartotojų energijos kaupimo įrenginiams, kaip jie apibrėžti Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 63 dalyje, diegti ir sprendimams, susijusiems su atsinaujinančių energijos išteklių integravimu į išmaniuosius energijos tinklus, įgyvendinti. Iš viso šioms veikloms planuojama skirti apie 247 mln. eurų, iš kurių 164 mln. eurų – gaminančių vartotojų elektrinėms ir energijos kaupimo įrenginiams įrengti, 82,5 mln. eurų – elektros tinklų plėtrai. Pirmieji kvietimai numatomi 2023 m. I ketvirtį. Įgyvendinus planuojamas priemones, buitiniams elektros energijos vartotojams bus pagerinta prieiga prie elektros tinklų, sumažės atvejų, kai elektros tinklų operatoriui išduodant elektrinės prijungimo prie elektros tinklų sąlygas reikalaujama sumokėti už tinklų infrastruktūros plėtrą, taip pat asmenys neturintys galimybės prijungti savo elektrinės prie elektros tinklų, įsirengę energijos kaupimo įrenginius, galės gaminti ir vartoti elektros energiją autonomiškai.

Ministras Pirmininkas

Energetikos ministras